

## **Agricultural Policies in OECD Countries: Monitoring and Evaluation 2005**

*Summary in Norwegian*

---

## **Jordbrukspolitik i OECD-landene: Overvåking og evaluering 2005**

*Sammendrag på norsk*

### **SAMMENDRAG**

Det har skjedd få endringer i subsidienivået for jordbruk siden slutten av 1990-årene for OECD-landene som helhet. Det har falt fra 37 % av jordbruksinntektene i 1986-88 til 30 % i 2002-04 – dette nivået ble imidlertid nådd allerede for sju år siden, i 1995-97. Årlige svingninger i subsidienivået gjenspeiler hovedsakelig politiske tiltak som begrenser virkningene av den internasjonale prisutviklingen på de nasjonale markedene. Politisk reform har lagt vekt på å endre måten støtten gis til produsentene, med en merkbar forskyvning bort fra produksjonsrelaterte tiltak. Selv om denne forskyvningen godt kan fortsette i de kommende årene, domineres jordbrukssubsidiene fortsatt av produksjonsrelaterte tiltak i de fleste land – dette oppmuntrer produksjonen, forvrenger handelen og fører til lavere priser på jordbruksvarer på verdensbasis. I tillegg har visse produktsektorer til dags dato stadig vært uten reformer, og det er nå et sterkt behov for å bøte på dette. Tross bevegelsen bort fra produksjonsorienterte subsidier finnes det foreløpig ytterst få politiske tiltak som har klart definerte målsettinger og adressater. Det trengs ytterligere innsats for å sikre at jordbrukspolitikken fungerer på en transparent måte, er utformet med sikte på spesifikke resultater og er fleksibel i forhold til endrede prioriteringer.

---

*Landbruksnæringen i OECD-land er fortsatt preget av høye subsidienivåer, med store forskjeller mellom landene.*

---

I 2004 ble de totale subsidiene til produsentene i OECD som helhet anslått til 279 milliarder dollar US eller 226 milliarder euro. I PSE-prosent (prosent subsidie estimat) utgjorde støtten 30 % av jordbruksinntektene, samme nivå som i 2003. Den totale støtten til landbruksnæringen, inkludert støtte til generelle tjenester som for eksempel forskning, infrastrukturer, kontroll samt markedsføring og reklame, tilsvarte 1,2 % av brutto nasjonalprodukt i OECD i 2004.

Støtten til produsentene i 2002-04 utgjorde under 5 % av jordbruksinntektene i Australia og New Zealand. Den representerte 20 % av jordbruksinntektene i Canada, Mexico og USA, og 25 % i Tyrkia. Andelen i EU<sup>1</sup>, som er 34 %, ligger over OECD-gjennomsnittet på 30 %. For Japan og Korea er andelen ca. 60 %, og 70 % i Island, Norge og Sveits.

Siden 1986-88 har produsentstøtten sunket i de fleste land, er konstant i Norge, men har økt i Tyrkia. Den største senkningen skjedde i Canada, men også i Mexico (fra 1991-93) og i New Zealand gikk produsentstøtten vesentlig ned. Blant de landene som gir store subsidier, skjedde den største reduksjonen i Sveits. Mellom 1986-88 og 2002-04 falt den totale støtten til jordbruket i OECD fra 2,3 til 1,2 % av BNP. Tendensen er den samme for alle OECD-land unntatt Tyrkia, der andelen av den totale jordbruksstøtten steg - dette siste skyldes bl.a. BNP-nivåene og veksten i BNP.

---

*Det er blitt gjort mye for å endre måten subsidiene gis til produsentene, men på enkelte områder har det vært sparsomt med reformer.*

---

Andelen av de subsidieformene som i størst utstrekning forvrenger produksjon og handel – dvs. de som er knyttet til resultater og produksjonsfaktorer – har sunket fra 91 % av produsentstøtten i 1986-88 til 74 % i 2002-04. Senkningen i produksjonsrelatert støtte gjenspeiles også av en reduksjon i forskjellen mellom produsentpriser og priser ved grensen. I 1986-88 lå den gjennomsnittlige produsentprisen i OECD som helhet 60 % over prisen på grensen. I 2002-04 hadde denne forskjellen gått ned til 30 %. De største utslagene her fant sted i Sveits, EU og Norge, land med et subsidienivå over gjennomsnittet i OECD. Størstedelen av reduksjonen skjedde imidlertid før slutten av 1990-årene. Parallelt med reduksjoner av denne formen for støtte har man økt utbetalinger basert på areal eller antall dyr samt utbetalinger basert på tidligere rettigheter. Dermed har man begrenset konsekvensene for jordbruksinntektene. Enkelte utbetalinger er underlagt betingelser.

1. Fra og med 2004 beregnes subsidiene for EUs 25 medlemsland. De seks EU-landene som ikke er medlemmer av OECD (Kypros, Estland, Latvia, Litauen, Malta og Slovenia), er inkludert i tallene for EU25, men ikke i OECD-tallene.

Mellom 1986-88 og 2002-04 har forskjellene i støtte til de ulike landbruksproduktene blitt redusert i alle land, mest i Canada og Sveits, minst i EU, Japan og Korea. De største reduksjonene i subsidienivået og de største forbedringene i støttens innhold har skjedd innen lammekjøtt og korn (andre arter enn ris). Sukker, ris og melk får de høyeste subsidiene.

---

*Utvidelsen av EU var en uhyre vesentlig prosess både for de gamle og de nye medlemslandene.*

---

1. mai 2004 gikk ti nye land inn i EU, hvorav fire OECD-land: Tsjekkia, Ungarn, Polen og Slovakia. Som et resultat av tiltredelsestraktatene har handelen mellom EU25-landene allerede økt, og denne utviklingen forutsettes å fortsette nå etter tiltredelsen. Det er bare innen kornsektoren at land utenfor EU25 er viktige importkilder for de ti nye medlemslandene. I disse nye EU-landene førte tiltredelsesprosessen til en gradvis økning av subsidienivået både for produsenter og generelle jordbrukstjenester. Likevel er produsentstøtten i de nye medlemsstatene lavere enn i EU15. Det anslås derfor at utvidelsen har redusert nivået av produsentstøtte i EU som helhet med ett prosentpoeng.

---

*Det ble truffet avgjørelser om hvordan EUs enkeltbetalingsordning skal iverksettes.*

---

Som ledd i 2003-reformen av EUs landbrukspolitikk (CAP) besluttet flertallet av EU15-landene å begynne å innføre en enkeltbetalingsordning i 2005. De andre landene (Finland, Frankrike, Hellas, Nederland og Spania) startet i 2006. Tyskland, Irland, Italia, Luxembourg og Storbritannia besluttet å benytte bestemmelsene for avkoblet enkeltbetaling per gårdsbruk mest mulig, mens Frankrike valgte å benytte disse så lite som mulig. Flertallet vil basere enkeltbetalingen på gårdsbrukets tradisjonelle rettigheter. Danmark, Finland, Tyskland, Luxembourg, Sverige og Storbritannia benytter en blanding av betalinger på tradisjonelt og regionalt grunnlag. Med unntak for Malta og Slovenia innførte de nye medlemsstatene enkeltbetalingsordninger (SAPS) i 2004, med en fast rate (gjennomsnittlig 48 euro per hektar i de 8 landene) for all dyrket mark. Alle de ti nye medlemslandene ga ekstrabetalinger. Dette førte til økning i jordbruksinntektene i alle nye medlemsland unntatt Kypros, Malta og Slovenia. Etter SAPS-overgangsfasen vil de nye medlemsstatene innføre enkeltbetalingsordningen på grunnlag av den regionale modellen.

---

*Andre viktige trekk i subsidieprogrammene i 2004*

---

Lavere kornpriser i USA førte til en vesentlig økning i støtten via markedsføringslån og konjunkturutlignende betalingsprogrammer. EU besluttet at produktrelaterte betalinger for olivenolje, malt, bomull og tobakk gradvis skal integreres i enkeltbetalingsordningene fra 2006 (2005 for malt). Det kanadiske programmet for stabilisering av jordbruksinntekter skiftet ut flere inntektsstøtteordninger, og forsikringsprogrammer ble

utvidet i Frankrike, Italia, Korea og Spania. Et par land reduserte avgiftene eller tilbød subsidier for å utligne økningen i drivstoffprisene. I mange land ble det utbetalt spesialstøtte etter værkatastrofer.

Avskaffelsen av melkekvota er en viktig komponent i det sveitsiske jordbrukspolitiske programmet for 2004-07. USA har annonsert avskaffelse av tobakkskvotene fra 2005. De erstattes med kjøp av kvoten for en tiårsperiode. Japan innførte større fleksibilitet i risproduksjonsordningen. Nå bestemmes det statlige oppkjøpet av anbud i stedet for fastsatte priser. Norge har utvidet mulighetene for privat handel med melkekvoter.

---

*Jordbruksmiljø- og matsikkerhetspolitikk er i fortsatt utvikling.*

---

Australia, Canada, Mexico og USA innførte tiltak for å forbedre tildeling og/eller bruk av vannforsyning. Norge opprettet en ramme for bedre koordinering og målretting av støtte knyttet til jordbruksmiljøet. Kobling mellom støtte og miljøkrav er blitt obligatorisk i EU, og er blitt innført i Japan. Danmark og Norge har økt avgiftene på forurensende produkter som anvendes i landbruket. Flere land har innført systemer for sporbarhet, bl.a. for genmodifiserbare organismer, eller endret regelverk og forvaltning med hensyn til mat.

---

*Handelsavtaler og debatter i WTOs jordbrukspanel vil ha innflytelse på reformprosessen.*

---

I 2004 var nesten samtlige OECD-land involvert i inngåelse eller begynnende iverksettelse av bilaterale eller regionale handelsavtaler. Selv om disse avtalene vanligvis omfatter en jordbrukskomponent, er sensitive produkter ofte unntatt fra liberaliseringsforpliktelsene. Etter å ha gått i stå i september 2003, ble Doha-utviklingsrunden (Doha Development Agenda – DDA) med handelsforhandlinger gjenopptatt i 2004. Det ble gjort fremskritt mot å etablere en ramme for landbruk, men mange viktige detaljer må fortsatt forhandles. Selv om bilaterale/regionale avtaler kan utløse visse politiske justeringer, trengs det sårt fremskritt på det multilaterale plan for å oppmuntre prosessen med å reformere jordbrukspolitikken.

Antallet jordbruksrelaterte WTO-paneldebatter øker, delvis som et resultat av forsinkelsen med å slutføre DDA. Mens både OECD- og ikke-OECD-land har vært anklagere, har OECD-landene nesten alltid stått i de anklagedes rolle. Panelene har dekket en lang rekke spørsmål, bl.a. nasjonale støtteordninger, eksportstøtte, ordninger for markedstilgang, statlige handelsforetak og fytosanitære krav. Resultatet av disse panelbeslutningene har viktige konsekvenser for nasjonal politisk reform og for de multilaterale engasjementene som nå er under forhandling.

© OECD 2005

Denne oppsummeringen er ingen offisiell OECD-oversettelse.

Denne oppsummeringen kan reproduseres hvis OECDs copyright og originalens tittel angis.

**Flerspråklige oppsummeringer er oversatte utdrag av OECD-publikasjoner opprinnelig utgitt på engelsk og fransk.**

Disse er gratis tilgjengelige på OECDs Online Bookshop [www.oecd.org/bookshop/](http://www.oecd.org/bookshop/)

For ytterligere informasjon, ta kontakt med OECD Rights and Translation unit, Public Affairs and Communications Directorate.

[rights@oecd.org](mailto:rights@oecd.org)

Faks: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)  
2 rue André-Pascal  
75116 Paris  
Frankrike

Besøk vårt nettsted [www.oecd.org/rights/](http://www.oecd.org/rights/)

